

σθώ μὲ τὸν Πατριάρχην, Ἰωακείμ τὸν δευτέρου. Ἐνῷ μίαν ἡμέραν συνεβαδίζομεν μόνου ὑπὸ τὰς ἀμφιλαφεῖς τοῦ κήπου σκιᾶς, τῷ ἐξέθηκα τὴν ἱστορίαν κ' ἐπεκαλέσθη τὴν ἐπικουρίαν του. Τὸ ὕψιστον αὐτοῦ ἀξίωμα, τὸ ἐξαίρετον κύρος, μεθ' οὗ περιβάλλεται πᾶσα θρησκευτικὴ του ῥήτρα, ἔμελλεν ἀναμφιβόλως νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν μητέρα μου τὴν πεποιθησιν τῆς ἀφέσεως τοῦ κρίματός της. Ὁ ἀείμνηστος ἐκεῖνος γέρων ἐπαινέσας τὸν περὶ τὰ θρησκευτικὰ ζήλόν μου, μοὶ ὑπεσχέθη τὴν πρόθυμον σύμπραξίν του.

Οὕτω λοιπὸν ὠδήγησα μετ' ὀλίγον τὴν μητέρα μου εἰς τὸ Πατριαρχεῖον διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ εἰς τὴν Παναγιότητα του.

Ἡ ἐξομολόγησις διήρκεσε πολλὴν ὥραν καὶ ἐκ τῶν νευμάτων καὶ ἐκ τῶν ῥημάτων τοῦ Πατριάρχου ἐνόησα, ὅτι ἐχρειάσθη νὰ διαθέσῃ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ἀπλῆς καὶ εὐλήπτου ῥητορικῆς του, ὅπως ἐπιφέρῃ τὸ ποθητὸν ἀποτέλεσμα.

Ἡ χαρὰ μου ἦτον ἀπερίγραπτος. Ἡ μήτηρ μου ἀπεχαιρέτησε τὸν γεραρὸν Ποιμενάρχην μετ' εἰλικρινοῦς εὐγνωμοσύνης καὶ ἐξῆλθε τῶν Πατριαρχείων τόσον εὐχαριστημένη, τόσον ἐλαφρὰ, ὡς ἐὰν ἦρθη ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῆς μία μεγάλη μολόπητρα.

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κατὰλυμά της, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου της ἓνα σταυρὸν, δῶρον τῆς Παναγιότητός του, τὸν ἐφίλησε καὶ ἤρχησε νὰ τὸν περιεργάζεται, βυθίζομένη ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς σκέψεις.

— Καλὸς ἄνθρωπος, τῇ εἶπον, αὐτὸς ὁ Πατριάρχης. Ὅριστε; Τώρα πιά πιστεύω, ὅτι ἤλθεν ἡ καρδιά σου στὸν τόπον της.

Ἡ μήτηρ μου δὲν ἀπεκρίθη.

— Δὲν λέγεις τίποτε, μητέρα; τὴν ἠρώτησα μετὰ τινος δισταγμοῦ.

— Τί νὰ σὲ πῶ, παιδί μου! ἀπήντησε τότε σύννουοι καθὼς ἦτον ὁ Πατριάρχης εἶναι σοφὸς καὶ ἅγιος ἄνθρωπος. Γνωρίζει ὅλαις ταῖς βουλαῖς καὶ τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ, καὶ συγχωρᾷ ταῖς ἁμαρτίας ὅλου τοῦ κόσμου. Μὰ, τί νὰ σὲ πῶ! Εἶναι καλόγερος. Δὲν ἔκαμε παιδιὰ, γιὰ νὰ ἴμωρῃ νὰ γνωρίσῃ, τί πρᾶγμα εἶναι τὸ νὰ σκοτώσῃ κανεὶς τὸ ἴδιον τὸ παιδί του!

Οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐπληρώθησαν δακρῶν καὶ ἐγὼ ἐσιώπησα.

Γ. Μ. ΒΙΖΙΗΝΟΣ.

ΤΡΕΙΣ ΗΜΕΡΑΙ ΕΝ ΤΗΝΩΙ

Συνέχεια· ἴδι σελ. 236.

Β'.

Ἡ ἀθουσα.—Οἱ προσκυνηταί.—Ἀπροσδόκητος συνάντησις.—Ἡ περὶ τῆς εὐρέσεως τῆς εἰκόνης παράδοσις.—Ἐντὸς τοῦ ναοῦ.—Ἡ εἰκὼν.—Τὰ ὑπόγεια τοῦ ναοῦ.—Ἡ νύξ τῆς παραμονῆς.

Τὰ μόνυ δωμάτια, ἅτινα κατ' ἀνάγκην δὲν παρεχωρήθησαν εἰς προσκυνητὰς, ἀλλ' ἀπέμειναν κεκλεισμένα, εἶνε τὸ σκευοφυλάκιον, ἡ μικρὰ βιβλιοθήκη, περιέχουσα καὶ τινὰς ἀσημάντους ἀρχαιοτήτας, καὶ τὸ γραφεῖον τῆς ἐπιτροπῆς. Ἄλλ' ἡ παρ' αὐτῷ μεγάλη αἴθουσα εἶνε πλήρης ἀνθρώπων, μόλις δὲ κατορθῶ νὰ εἰσέλθω ἵνα ἴδω τὴν μεγάλην εἰκόνα τοῦ ζωγράφου κ. Γκιζη, ἣτις κοσμεῖ ἓνα τῶν τοίχων αὐτῆς. Ἡ εἰκὼν αὕτη παρίστησι τὸν Ἰωσήφ ἐξηγουῦντα τὰ ὄνειρα τοῦ ἀρχιεπισκοποῦ τοῦ Φαραῶ, μολονότι δὲ ἔργον μαθητοῦ ἀφιερῶθεν ἐξ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Εὐαγγελίστριαν, δαπάνη τῆς ὁποίας ἐσπούδασεν ὁ διακεκριμένος ζωγράφος, παρέχει ὅμως διὰ τῆς συμπλοκῆς μάλιστα τοῦ Ἰωσήφ μορφῆς, γλυκεῖαν ἀνάπαυσιν εἰς βλέμματα καταπεποιημένα ἤδη ἐκ τῶν βαναύσων σχεδιασμάτων τῆς καλογηρικῆς ἀγιογραφίας. Ἀπέναντι τῆς εἰκόνης ταύτης ἀνῆρτηται κοινὸν ἀντίγραφον τῆς Παναγίας τοῦ Ῥαφαήλ, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων τοίχων κρέμανται ῥυπαραὶ τινες καὶ εὐτυχῶς ἡμίσειστοι λιθογραφίαι.

**

Πολλὰ τῶν κελλιῶν κατοικοῦνται ὑπὸ προσκυνητῶν οὐχὶ μόνον κατὰ τὰς ἐποχὰς τῶν δύο πανηγύρεων, ἦτοι τὴν 15 Αὐγούστου καὶ 25 Μαρτίου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ λοιπὸν διάστημα τοῦ ἐνιαυτοῦ. Τινὲς προσέρχονται ἐκεῖ μετὰ μακρὸν ἀσθένειαν ἐπ' ἐλπίδι ταχείας ἀναρρώσεως, ἄλλοι φέρουσι συγγενεῖς αὐτῶν φρονόβλαβεῖς, γυναῖκες δ' ἐγκυμονοῦσαι οὐχὶ σπανίως ἔχουσι τάξην νὰ ἔλθωσιν ἵνα γεννήσωσιν ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Θεοτόκου.

Ἀληθῶς δὲ μόνη ἡ μεγάλη πίστις δύναται νὰ καταστήσῃ εὐχαρίστους τὰς ταλαιπωρίας τῆς ἐπὶ μῆνας διαμονῆς ἐν μικρῷ κελλίῳ, χαμηλῷ, ὑγρῷ καὶ σκοτεινῷ πολλάκις, ἐν ᾧ κατοικοῦσι τρεῖς ἢ τέσσαρες ἴσως ἄνθρωποι, ἠναγκασμένοι νὰ μαγειρεύωσι καὶ νὰ τρώγωσι καὶ νὰ κοιμῶνται ἐντὸς τῶν τεσσάρων αὐτῶν τοίχων, ἐστερημένοι τῶν ἀναγκαίων ἐπίπλων καὶ σκευῶν, ἐνίοτε δὲ καταδεδικασμένοι νὰ σύρωσι μεθ' ἑαυτῶν κατ' ἐκάστην ἀπὸ τοῦ κελλίου εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸν ναὸν τὴν τροχοφόρον καθέδραν παραλυτικοῦ πατροῦς, ἢ νὰ ὀδηγῶσι τὸ σφάλλον βῆμα τυφλῆς ἀδελφῆς, ἢ

καὶ νὰ καταπραΰνωσιν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀγκάλῃ τὴν
μανιὰν παρὰ φρονος υἱοῦ.

* *

Παρὰ τὴν κλίμακα τῆς δεξιᾶς πτέρυγος παι-
διά τινὰ κατατρίβουσι τὰ ἐνδύματα αὐτῶν εἰς
συνηθέστατον παιδικὸν παίγνιον, ἤτοι ἰππεύου-
σιν ἐπὶ τῶν ἐκ λείου μαρμάρου ἐπερειαμάτων
τῆς κλίμακος καὶ ὀλισθαίνουσιν οὕτω ἀφιέμενα
ἐπὶ τῆς κατωφερείας αὐτῶν. Ἐνῶ δὲ βραδέως
κατέρχομαι τὰς βαθμίδας θεατῆς τοῦ οὐχὶ
ἀκινδύνου τούτου γυμνάσματος, βραχίων τις
μετ' οἰκειότητος περιπτύσσεται τὸ σῶμά μου,
ἐνῶ φωνὴ ὄλως ἀγνωστον μοὶ ἀποτείνει τὴν
ἐξῆς προσφώνησιν:

— Πῶς ἦτον αὐτὸ καὶ τὰποφάσις νάρθηξ ;
Ἔστερα ἀπὸ τόσα χρόνια εἶδα κ' ἔπαθα νὰ σε
γνωρίσω ! Σ' ἐκύτταζα μιὰ ὥρα ἀπ' ἀντίκρυ
κ' ἔλεγα αὐτὸς νὰ ἦνε, μὴ δὲν εἶν' αὐτὸς κ' ἐν-
τροπιασθῶ . . . Πῶς περνοῦν τὰ χρόνια ἔ ; Τὰ
παιδιὰ γίνονται ἄνδρες καὶ οἱ ἄνδρες γέροι . . .

Καὶ ὅμως ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μοὶ ἦτο βε-
βαίως ἀγνωστος. Εἰς τὰ μυχιαίτατα βάθη τῆς
μνήμης δὲν ἀνεύρισκον φυσιογνωμίαν ἔχουσαν
χαρακτηριστικὰ ὁμοιάζοντα πρὸς τὰ χαρακτη-
ριστικὰ αὐτοῦ. Ἡ μορφή του δὲν εἶχε τι τὸ
ιδιάζον, ἦτο ἀφελῆς μορφή ἀνδρὸς τριακονταε-
τοῦς ἴσως μὲ καστανοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πυκνὸν
πώγωνα, ἀλλὰ τέλος πάντων τοιαύτην μορφήν
δὲν ἐνεθυμούμην ποσῶς.

Ἐν τούτοις ὁ ἀγνωστος ἐννοήσας τὸν δι-
σταγμὸν μου ἐπανέλαβε πάλιν :

— Ἐλα δά ! νόστιμο θὰ ἦνε νὰ μὴ με θυ-
μᾶσαι.

Καὶ συνώδευσε τοὺς λόγους του δι' ἡχηροῦ
γέλωτος.

Ἔπρεπε νὰ ὁμιλήσω :

— Ἀληθινὰ, δὲν σὰς ἐνθυμοῦμαι, εἶπον
ἐνδοιάζων πως.

— Καλὲ ξέχασες τῆς τρέλλαις μας, ξέχα-
σες τὴ ζωὴ τοῦ σχολείου, τοὺς βόλους μας καὶ
τὰ κανόνια τῆς γεωμετρίας ; Καλὰ αὐτὰ,
ἀμμ' τῆς γρηαῖς ποῦ ῥάβαμε 'ς τὸν ἐπιτάφιο ;
Ὅλα αὐτὰ βεβαίως δὲν τὰ ἐλησμόνησα, τὰ
ἐνθυμοῦμαι μάλιστα πολὺ καλὰ. Ὁ ἀγνωστος
θὰ εἶνε ἴσως παλαιὸς μου συμμαθητῆς !

— Δὲν σ' ἐνθυμοῦμαι ἐπὶ τέλους ; γὰρ 'πέ
μου τῆνομά σου !

— Τώρα δὰ τὸ παράκανε, ἐμένα δὲν θυμᾶ-
σαι, ἀδελφὲ, μὰ ἔτσι σπουδαίως τὸ λὲς, ἢ κο-
ροιδεύεις ; Νάρθηξ ἀλήθεια ἀπ' τὴν κάμαρά
μου . . . νὰ, ἐδῶ δὰ' στὸ πλάϊ κάθομαι . . .
ἔχω φέρει τὴν μητέρα μου 'ς τὴν Παναγιά νὰ
προσκυνησῇ . . . Πόσα ἔχομε νὰ 'ποῦμε' θὰ σ'
ἐρωτήσω γιὰ τὴν παλῆά μας παρέα, ἂν βλέ-
πης κἀνένα τῶρα. Νάρθηξ χωρὶς ἄλλο ! Χαίρω

'ποῦ ἀνταμωθήκαμε ὑστερα ἀπὸ τόσα χρόνια.
Γεῖά σου, γιὰτι ἔχω 'λίγη δουλειά !

Μοὶ ἔσφιγξε πάλιν ἐγκαρδίως τὴν χεῖρα καὶ
ἀπῆλθεν, ἐνῶ δὲ ἀπέμενον πρὸς στιγμὴν ὡς ἐ-
νεὸς μὴ γνωρίζων τί νὰ σκεφθῶ περὶ τῆς συν-
αντήσεως ταύτης, ὑποθέτων δ' ἐν μέρει ὅτι ὁ
ἄνθρωπος ἐπλανήθη ὑπολαβὼν με ἄλλον ἀντ' ἄλ-
λου, ἤκουσα γρατῶν τινα ψιθυρίζουσιν μετὰ συμ-
παθείας :

— Κρίμα 'ς τὸν νέο !

— Γιὰ ποῖον λὲς, κυρά ;

— Νὰ γι' αὐτὸν 'πού σου' μιλῶσε τόση ὥρα
'σάν νὰ σὲ εἶχε παλῆὸ φίλο. Αὐτὴ εἶνε ἡ μο-
ναχὴ του τρέλλα. Τὸ καῦμῶ τοῦ παλληκάρι
ἀπ' ἀγάπη 'τρέλλαθη !

* *

Μεταξὺ τῶν ὀλίγων θρησκευτικῶν βιβλίων,
ἄτινα πωλεῖ παῖς τις φέρων ὑπὸ μάλης, ἀνευ-
ρίσκω φυλλάδιον συγγραφέν ὑπὸ Διονυσίου
Πύρρου τοῦ ἱατροφιλοσόφου, περιλαμβάνον δὲ
πλεῖστά τε ἄλλα ἀναφερόμενα εἰς τὸν ναὸν
τῆς Εὐαγγελιστρίας καὶ λεπτομερῆ περιγραφὴν
τοῦ τρόπου, καθ' ὃν εὐρέθη ἡ θαυματουργὸς εἰ-
κὼν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Κατὰ τὴν παράδοσιν λοιπὸν, ἐν ἔτει 1821
τὸ πρῶτον, ἐν ἀρχῇ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστά-
σεως, Ἄνδριὸς τις κηπουρὸς ὀγδοηκοντοῦτης
εἶδε καθ' ὕπνον τὴν Παναγίαν, ἣτις εἶπε πρὸς
αὐτόν : « νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ χωράφιον τοῦ Ἄν-
τωνίου Δοξαρά ἔξω τῆς πόλεως, νὰ σκάψῃ καὶ
εὔρη μιὰν εἰκόνα αὐτῆς ». Ὁ κηπουρὸς, μάρ-
μπα Μιχάλης ὀνομαζόμενος, τῇ βοηθείᾳ καὶ
ἄλλων τινῶν, ἔσκαψε κατὰ τὸ ὑποδειχθὲν μέ-
ρος, καὶ εἰκόνα μὲν δὲν εὔρον, μόνον δὲ πλίνθους
καὶ κεράμους, οὓς παρέλαβε λάθρα Τήνιός τις
ἵνα κτίσῃ τὸν φούρνόν του. Ἄλλ' ὁ φούρνος
ἐκρημνίζετο καὶ ἐκεῖνος ἀπελπισθεὶς ἠναγκά-
σθη ἐν τέλει νὰ φέρῃ καὶ ἀποθήσῃ πάλιν τὰ
κλαπέντα ἐν ᾧ τόπῳ εὐρέθησαν.

Ἐν ἔτει 1822, μηνὶ Ἰουνίῳ περὶ τὸν ὄρθρον
μιᾶς Κυριακῆς, ὅμοιον εἶδεν ὄνειρον γηραιὰ τις
καλογραῖα Πελαγία. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πτωχὴ μο-
ναχὴ παρεδόθη μόνον εἰς θερμὴν ποσειυχὴν,
ἀγνοοῦσα τί νὰ ἐνεργήσῃ, τὸ ὄνειρον ἐπεφάνη
ἐπιμόνως καὶ εἰς δευτέραν καὶ εἰς τρίτην Κυ-
ριακὴν, ὥστε ἐπὶ τέλος ἠναγκάσθη νὰ ὁμο-
λογήσῃ τὰ πάντα εἰς τὴν ἡγουμένην, μέσῳ
τῆς ὁποίας περιῆλθον εἰς γνῶσιν τοῦ ἐκεῖ δια-
τρίβοντος ἀρχιερέως Γαβριήλ. Ὁ ἀρχιερεὺς
προσκαλεῖ τοὺς κατοικοῦς πάντας εἰς κοινὴν
ἐργασίαν καὶ ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου ἤρξατο ἐπι-
μελῆς ἀνασκαφῆ, ἣτις κατελείφθη εἶτα ἀπο-
λήξασα μόνον εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἐρει-
πίων παλαιοῦ τινος ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.
Ἄλλὰ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον πανώλης ἐπι-
δημήσασα ἐν τῇ νήσῳ θερίζει τοὺς κατοί-

κοὺς, πολλοὶ δὲ νομίζουσιν αὐτὴν ὄργην Κυρίου, διότι ἡμέλησαν τὸ εὐσεβὲς ἔργον τῆς ἀνιδρύσεως ναοῦ ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἀνασκαφῆς. Ἐτέθησαν λοιπὸν τὰ ἱερὰ θεμέλια αὐτοῦ, ὃν ἐτίμησαν ὀνομάσαντες Ζωοδόχον Πηγὴν, διότι παραδόξως ἐπήγαγεν ἐκεῖ ὕδωρ. Τέλος τῆ 30 Ἰανουαρίου 1823, ἑορτῆ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐνῶ οἱ ἐργάται ἰσοπέδουν τὸ ἔδαφος, σκαπάνη τις προσέκρουσεν ἐπὶ τῆς ἐκεῖ που κεχωσμένης περιζητήτου εἰκόνας καὶ ἔσχισε μάλιστα αὐτὴν εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ ἕτερον μόλις καὶ μετὰ κόπου εὐρέθη ἀνατιναχθὲν καὶ καλυφθὲν ὑπὸ σωρούς χύματος.

* *

Παραδοθεὶς μετ' ἀποφάσεως εἰς τὸ εἰσορμῶν ἀνθρώπινον ρεῦμα εἰσέρχομαι τέλος ἐν τῷ ναῷ πεπεισμένος ἐντὸς τοῦ πλήθους καὶ μόλις ἀναπνέων. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ εἶνε ἀπλοῦν, κοσμεῖται ὅμως πλουσίως ὑπὸ τῶν πολυτελῶν σκευῶν, ἅτινα πληροῦσιν αὐτό. Πολυέλαιοι ἀργυροῖ, κανδηλαὶ πάλιν ἀργυραὶ καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀνηρτημένα ἀφιερώματα πάντοτε ἀργυρᾶ, ἀντανακλῶσιν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν πιστῶν πολλαπλασίως τὰς φωτεινὰς ἀκτῖνας, ἅς περισυλλέγουσιν ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν παραθύρων καὶ τῶν ἠνεωγμένων θυρῶν. Ἄξια προσοχῆς εἶνε καὶ δύο μεγάλαι εἰκόνας τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ χρυσοκέντητοι, ἀνηρτημένα ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς κεντρικῆς εἰσόδου, καὶ διὰ τὴν ὑπομονητικὴν λεπτότητα τῆς ἐργασίας καὶ διὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν προσώπων, ἧτις βεβαίως δυσκολώτατον ἦτο ν' ἀπεικονισθῆ οὐχὶ διὰ χρωστήρος, ἀλλὰ διὰ νήματος καὶ βελόνης.

Ὁ εἰσερχόμενος ἐν ἄλλῃ τινὶ ἡμέρᾳ ἐντὸς τοῦ ναοῦ θέλει εὖρη ἴσως ἀρκετὰ εὐρὺ τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τῆς πανηγύρεως, καθ' ἣν μυριάδες ὅλοι προσκυνητῶν προσέρχονται ἀπὸ τῶν περάτων τῆς ἐλευθερίας καὶ δούλης Ἑλλάδος ἵνα ἀσπασθῶσι τὴν ἁγίαν εἰκόνα, ὁ βλέπων τὸν κόπον, ὃν καταβάλλουσι πρὸς τοῦτο συνωθούμενοι ἐπὶ ὥρας πολλὰς, ὅπως προσεγγίξωσι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν θύραν, δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῆ ὅτι ὁ ναὸς ἔπρεπε καὶ ἠδύνατο νὰ εἶνε εἰς τῶν μεγίστων ναῶν τῆς Ἀνατολῆς.

* *

Ἐντὸς χρυσοτεύκτου ὑψηλοῦ προσκυνητηρίου εἶνε κατατεθειμένη ἡ περιφημὸς εἰκὼν. Τὸ πλάτος αὐτῆς εἶνε μόλις σπιθαμιαῖον, τὸ δὲ μῆκος δὲν ὑπερβαίνει τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν σπιθαμὴν. Ἐκ τῆς ἀρχικῆς παλαιᾶς εἰκόνας διαφαίνονται μόναι αἱ κεφαλὰὶ τῆς Παναγίας καὶ τοῦ ἀγγέλου Γαβριὴλ· πᾶσα ἡ λοιπὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ὑπὸ ἀναγεγλυμμένης πλακῆς ἐξ ἄγνου χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτίμων, ἐν οἷς ἐξέχει ἐν τῷ μέσῳ δεδεμένος λαμπρὸς σμάραγ-

δος. Πλησίον τῆς εἰκόνας ὑπάρχει κηροστάσιον, ἐφ' οὗ διακρίνει τις πρὸς στιγμὴν ὑψομένας τὰς κιτρινοχρούς λαμπάδας, αἵτινες εὐθὺς σβέννυνται καὶ ἀντικαθίστανται ὑπ' ἄλλων, διότι τόπος δὲν ὑπάρχει. Ἐντὸς ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἐμέτρησα ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν λαμπάδας, ὧν τινες, ἔχουσαι πάχους βραχίονος, ὑπερέβαινον τὸ ἀνάστημα ἀνθρώπου.

Ἐκτὸς τῶν λαμπάδων πάντες σχεδὸν οἱ ἀσπαζόμενοι προσφέρουσι καὶ χρήματα ἐντὸς τῶν δίσκων, ἐνίοτε μάλιστα μεγάλα ποσά, δέκα καὶ εἴκοσι λιρῶν, ἢ καὶ πολύτιμα κοσμήματα, ταχθέντα ποτὲ ἐν ἀσθενείᾳ ἢ κινδύνῳ. Περὶ τὰς στήλας τοῦ προσκυνητηρίου βλέπει τις ἀνηρτημένα παντοειδῆ ἀφιερώματα: ὀφθαλμοὺς καὶ χεῖρας καὶ πόδας, ἢ πλοῖα καὶ οἰκίας, ἢ βόας καὶ πρόβατα. Καὶ τὰ φιερώματα δὲ ταῦτα πληθύνονται ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε συνεχῶς ἀφαιροῦνται ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων καὶ φυλάσσονται ἀλλάχου, ἵνα κενωθῆ τόπος δι' ἕτερα μέλλοντα. Τινὲς περιδένοντες τὰ μανδήλια αὐτῶν ἐπὶ τοῦ προσκυνητηρίου, ἀφίγουσιν ἐκεῖ ἐπὶ ὥρας, εἶτα δὲ ἐπανέρχονται καὶ ἀναλαμβάνουσι αὐτὰ, πεποιθότες ὅτι προσεκτήσαντο οὕτω ἀπὸ τῆς ἱερᾶς εἰκόνας δύναμιν τινὰ θεραπευτικὴν ἢ προφυλακτικὴν ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

ὑπεράνω τῆς εἰκόνας κρέμαται ἀνηρτημένος ἀπὸ τῆς ὀροφῆς χρυσοῦς πολυέλαιος μετὰ βυσσινοχρῶν κανδηλῶν, ἀφιερωθεὶς ὑπὸ τινος καπνοπώλου ἀθηναίου. Τεμάχιον βάμβακος βυθιζόμενον ἐντὸς τοῦ ἐλαίου τῶν κανδηλῶν τούτων θεωρεῖται ὡς πολύτιμον φυλακτήριον, διὸ κανδηλανάπτῃς ἐπὶ κινήτῃς κλίμακος ἀνελθὼν παραλαμβάνει ἐκ τῶν ἀνατεινομένων πρὸς αὐτὸν χειρῶν μικρὰς τολύπας βάμβακος, βαπτίζει αὐτὰς ἐντὸς τῶν κανδηλῶν καὶ ἀποδίδει πάλιν εἰς τοὺς εὐσεβῶς ἀναμένοντας· τὴν μονότονον δὲ ταύτην ἐργασίαν πράττει ἀπὸ πρωΐας ἤδη καὶ ἄνευ τινὸς διακοπῆς.

* *

Καταφανὴς εἶνε ἐπὶ πολλῶν μορφῶν ἡ ἐκ τῆς ἐνδομύχου πίστεως ἐκδηλουμένη συγκίνησις ἅμα τῇ προσεγγίσει τῆς τιμίας εἰκόνας. Ὑπάρχουσι βεβαίως μετὰξὺ αὐτῶν μητέρες, αἵτινες ἔταξαν παρὰ τὸ προσκεφάλαιον ἀσθενοῦντος τέκνου νὰ ἔλθωσι πρὸς τὴν Εὐαγγελίστριαν, ἂν τὸ τέκνον αὐτῶν ἰαθῆ. Καὶ ἡ εὐχὴ εἰσηκούσθη· καὶ ἔρχονται νῦν αὐταὶ ἐπὶ τῆς υελοφράκτου εἰκόνας τῆς Δεσποίνης καταλειδόμεναι τὸ θερμότατον τῶν δακρύων, τὸ δάκρυ τῆς μητρικῆς εὐγνωμοσύνης. Ὑπάρχουσι προσέτι γέροντες ἐκπληροῦντες παλαιὰν εὐχὴν: ν' ἀσπασθῶσι τὴν ἐν Τήνῳ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου πρὸ τοῦ ἀποθάνωσι· καὶ βλέπει τις μετὰ ζέσεως προσκλινοῦσας ἐπὶ τοῦ προσκυνητηρίου

τὰς ἐρρυτιδωμένας αὐτῶν ὕψεις, ἐνῶ πρὸς στιγμὴν συμμείγνυνται μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἀνηρημένων ἀργυρῶν ἀφαιρωμάτων, αἱ ὡς ἐκεῖνα λευκαὶ καὶ στίλβουσαι τρίχες τῆς προσφυτικῆς ἡλικίας. Ὑπάρχουσι τέλος ἡλιοκαεῖς μορφαὶ ναυτῶν, οἵτινες ἐπὶ μικροῦ πλοιαρίου παλαιόντες ποτε πρὸς τὰ ἀγρία τοῦ πελάγους κύματα, ἐν στιγμῇ ἐσχάτης ἀγωνίας ἐτάχθησαν εἰς τὴν Μεγαλόραριν. Καὶ δὲν ἀπολείπουσι νεανικαὶ τινες ὕψεις περιχαρῶς προσερχόμεναι, ἵνα εὐχαριστήσωσι τὴν Παρθένον, διότι ἐξεπλήρωσε μυχαίτατόν τινα πόθον αὐτῶν.

Ἄξια ὅμως ἰδίᾳ προσοχῆς εἶνε σπάνιά τινα πρόσωπα προβάλλοντα ἐντὸς τοῦ πλήθους. Τὰ πρόσωπα ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς ἀνθρώπους ὀπωσούν προβεθηκότας τὴν ἡλικίαν, καλύπτονται ὑπὸ πυκνῆς γενειάδος, ἔχουσι τὸ μέτωπον ἠύλακωμένον ἐκ τῆς μᾶλλον πυλυταράχου ἢ μακροῦς ζωῆς, ὠχρὰς καὶ πεπιεσμένας τὰς παρεῖδας, καὶ μόνον ὑπὸ τὰς δασείας ὀφθῶν καὶ βλεφαρίδας αὐτῶν ὑπολανθάνον, ὡς σπινθὴρ ὑπὸ τέφραν κεκρυμμένος, βλέμμα ἰερακῶς μᾶλλον ἢ ἀνθρώπου. Οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ εἶνε παλαιοὶ κακοῦργοι, λήσται καὶ φονεῖς ἴσως! Τινὲς ἀπέτισαν τὴν ποιήν τοῦ ἐγκλήματος ἐν ταῖς εἰρηταῖς, καὶ διὰ τοῦτο φέρουσι ἐπὶ τῆς χροιάς αὐτῶν ὅλον τὸν εὐρώτα τῶν ὑπογείων ἐν οἷς ἔζησαν, ἄλλοι σύρουσι μετὰ κόπου τὰ μέλη μεμωλωπισμένα ἔτι ἐκ τῶν ἀλύσεων, καὶ ὑπάρχουσι τινες μεταξύ αὐτῶν διαφυγόντες τῆς δικαιοσύνης τοὺς ὄνυχας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰς τύψεις τῆς ἰδίᾳ συνειδήσεως, ἣτις ἐπὶ ἔτη κατεπόνησεν αὐτοὺς ὡς ἡ ζοφερώτερα φυλακὴ. Πάντες οὗτοι συντετριμμένοι, ἀποσυντεθειμένοι ὑπὸ τῆς μετανοίας, ἀσθενικοὶ, εὐθὺ πρὸς τὸν τάφον βαίνοντες, ἔρχονται ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς εὐσπλαγχνικῆς μητρὸς τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἐξομολογηθῶσι τὰς πράξεις τοῦ ἁμαρτωλοῦ αὐτῶν βίου καὶ ἐκπλύνωσι διὰ τοῦ ἀγιάσματος ἀπὸ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν τὸν ῥυπον τῆς ἀτιμίας καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἐγκλήματος.

* *

Ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ ναοῦ, μετὰ μικρὰν διαμονὴν ἐν' ἀναπνεύσω ἐν τῷ ὑπαίθρῳ ἀέρα καθαρὸν, ἀποπειρώμαι νὰ εἰσδύσω κατόπιν εἰς τὰ ἱερὰ ὑπόγεια, ἔθνα ἢ εἰσόδος εἶνε ἔτι μᾶλλον δύσκολος διὰ τὴν στενότητα τῶν θυρῶν καὶ τῶν διαδρόμων. Εἶνε ἀπεριγράφτος ἡ ἐντύπωσις ἐκεῖνη, ἣν αἰσθάνεται τις, ὅποταν μετὰ τελευταίαν ὀρηκτικὴν ὠθησιν τοῦ ρεύματος εὐρεθῆ ἀπὸ τοῦ φωτὸς τῆς μεσημβρίας εἰς τὸ αἰώνιον σκότος, ὅπερ πυκνὸν κατοικεῖ ὑπὸ τοὺς θολωτοὺς ἐκεῖνους λαθυρίθους. Ἐν τῷ βάθει αὐτῷ μόλις βιδίζεις ψηλαφῶν ἀνθρώπινα σώματα καὶ προσκόπτων ἐπὶ τῶν τοίχων· οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν ἀρχῇ εἰς οὐδὲν χρησιμεύ-

ουσι, ἀκούεις δὲ μόνον τὸν συνεχῆ ἤχον ὑποδημάτων συρομένων ἐπὶ τῶν λείων πλακῶν, καὶ ὑποχθόνιόν τινα ψίθυρον γογγυσμῶν, στεναγμῶν καὶ βραγχῆς βηχός. Καθ' ὅσον ὅμως τὸ βλέμμα ἐξοικειοῦται πρὸς τὸ σκότος διακρίνει τις σκιάς ἀνθρώπων κινουμένων, καθημένων ἢ κατακεκλιμένων κατὰ γῆς ἀνά τὰς πλαγίας καὶ ἀπωτάτας στενωποὺς τῶν θόλων. Πολλοὶ τούτων πτωχοὶ καὶ πάσχοντες τείνουσι τὴν σκελετώδη χεῖρα πρὸς τοὺς διερχομένους ζητούντες ἐλεημοσύνην, ἢ καὶ ἔλκουσιν ἔτι ἀσθενῶς ἀπὸ τοῦ ἐνδύματος ἵνα προκαλέσωσι τὴν προσοχὴν αὐτῶν.

Παρακλῆπτων δεῦτερον καὶ τρίτον διάδρομον φθάνω τέλος εἰς μικρὸν δωμάτιον, ἐν ᾧ τὸ ἁγίασμα. Τὸ ἁγίασμα ρεῖ δι' ὀρειχαλίνης στρόφιγγος ἀπὸ μαρμαρίνης κρήνης, ἐφ' ἧς ἀναγέγλυπται ἡ εἰκὼν τῆς Θεομήτορος· ἀγῶν δὲ πεισματώδης συγκροτεῖται περὶ αὐτὸ, τίς πρῶτος νὰ πῆ, τίς πρῶτος νὰ πληρώσῃ τὸ ἐκ λευκοσιδήρου φιαλίδιον αὐτοῦ. Παραπλεύρως τοῦ ἁγιάσματος ὑπάρχει ἐπὶ τῶν ὑπεστρωμένων πλακῶν εὐρείᾳ τις ὀπή κυκλωτερῆς, ἐντὸς τῆς ὁποίας βυθίζονται ἀενάως βραχίονες ἀντλοῦντες χῶμα ἡγιασμένον, διότι ἐκεῖ ἀκριβῶς εὐρέθη κεχωσμένη ἡ εἰκὼν. Πλησιον τοῦ δωματίου τούτου, ἐν τῷ μικρῷ ἐκκλησιδίῳ τῆς Εὐρέσεως, λαμπάδες καίουσι πολλαὶ θαμβοῦσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς μετὰ τὴν ἐν τῷ σκότει διαμονὴν καὶ καθιστῶσαι τὴν ἀτμόσφαιραν χλιαρὰν, βράζουσαν σχεδόν . . .

Διψῶν ἤλιον καὶ ἀέρα ἐξέρχομαι σπεύδων ἀπὸ τῶν ἐγκατῶν ἐκεῖνων τῆς γῆς, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἡ πίστις κρατεῖ ἄλλους κεκλεισμένους ἐπὶ ὥρας ὅλας, καὶ φεύγων καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν ἐν τῷ περιβόλῳ κόσμον, ὅστις ἀπομυζᾷ τὸν ἀέρα διὰ τῶν μυρίων αὐτοῦ ἀναπνοῶν, κατέρχεται εἰς τοὺς ὀπισθεν τοῦ ναοῦ χλοερούς ἀγρούς ἵνα ἀνακουφίσω μέχρι τῆς ἐσπέρας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τοὺς πνεύμονάς μου.

* *

Οἱ κώδωνες τοῦ ναοῦ σημαίνουσι περὶ ὥραν 8ην προσκαλοῦντες τοὺς εὐσεβεῖς εἰς τὴν ἀγρυπνίαν, ἣτις θέλει διαρκέσῃ πέραν τοῦ μεσονυκτίου. Σημαίνουσι δὲ βεβαίως χάριν τυπικῆς μεγαλοπρεπειᾶς, διότι καὶ ἄνευ τῆς ἡχηρᾶς προσκλήσεως αὐτῶν, πρὸ πολλῶν ἤδη ὥρῶν ὁ ναὸς μέχρι τῶν προθύρων ἐπληρώθη ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἀριθμοῦ τῶν ἀνθρώπων, οὓς ἦτο δυνατόν νὰ περιλάβῃ.

Ἡ πρὸς τὸν ναὸν ἄγουσα, κατὰ κακὸν ἔηλον ἀμέλειαν τῶν ἀρμοδιῶν, φωτίζεται ἀσθενέστατα ὑπὸ καιομένων τιῶν δάδων, ματῆν δ' ἐπιβοηθοῦσι τὰ λυχάρια τῶν πωλητῶν καὶ τὰ φωτεινὰ παράθυρα τῶν οἰκῶν. Τοῦτο ὅμως τὸ καλὸν ἔχει ἡ σκοτεινὴ ὁδός, ὅτι καθιστᾷ ἐν τῇ ἀν-

τιθέσει λαμπρότεραν τὴν πρόσοψιν τοῦ ναοῦ καὶ τὸ κωδωνοστάσιον, ἅτινά εἰσι πλουσίως φωταγωγημένα διὰ μικρῶν φανῶν, τεταγμένων ἐν εἵδει γραμμῶν καὶ γωνιῶν πολυσχίμων.

Τὸ προαύλιον τοῦ ναοῦ καὶ τὸ παρ' αὐτῷ τμήμα τῆς ὁδοῦ εἶνε πεπληρωμένα ἀνθρώπων ἐξ ἀνάγκης ἀκίνητων ἐν τῷ σκότει. Ἀλλ' αἰφνης καὶ ὡς ἐκ θαύματος ἀπὸ ἄκρου ἕως ἄκρου τοῦ περιβόλου τεχνικὰ φῶτα αὐτοστιγμῆ ἀναφλεχθέντα περιζωννύουσι τὸ οἰκοδόμημα ἐν τὸς πολυχρώμου ἰνιδος, ἐνῶ ροκέτται συρίζουσαι πανταχόθεν ἀνέρχονται ὑψηλὰ, ὑψηλὰ, καὶ διαρρήγνυνται ἐκεῖ βροντῶσαι ὡς πυριφλεγῆ μετέωρα . . .

Υπὸ τὴν γοητευτικὴν ταύτην ἀγγλὴν σύμπας ὁ περιεστώμενος εὐσεβὴς λαὸς κλίνει ἤδη τὸ γόνυ κατὰ γῆς καὶ ἡ ἡρεμος ἀτμόσφαιρα τῆς νυκτὸς πληροῦται λατρείας καὶ ἀφῶνου προσευχῆς. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὄλων αὐτῶν τὸ ἱερόν τέμενος τῆς Παρθένου ὑψοῦται πάντοτε πολυφεγγές καὶ ἀκτινοβολοῦν, ὡς ἐὰν κατῆλθον ἐπ' αὐτοῦ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἢ αὐτὸ ἀνῆλθε πρὸς τοὺς ἀστέρας.

[* Ἐπιτετα συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

* Ἐπιφάνεια

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἡ ἐν Πετρούπολει κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τῆς στατιστικῆς, ἐδημοσίευσεν τὸ παρελθὸν ἔτος στατιστικὴν τῆς ἐπιφανείας τῆς Εὐρώπης, καὶ κατὰ μέρος τῶν διαφορῶν αὐτῆς κρατῶν, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ διεθνοῦς συνεδρίου τῆς στατιστικῆς, τοῦ συγκροτηθέντος ἐν Ἀγῆ τῷ 1869. Τὴν ὅλην ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν τῶν καταμετρήσεων ἐξετέλεσεν ὁ στρατηγὸς τοῦ ῥωσικοῦ ἐπιτελείου **J. Strelbitsky**, πεπειραμένης εἰδικότητος περὶ τὸν κλάδον τοῦτον.

Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ὑπάρχουσιν, ὡς εἶπομεν, καταγεγραμμένα ἡ ἐπιφάνεια τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν διαφορῶν κρατῶν κατὰ τὰς διοικητικὰς αὐτῶν διαιρέσεις καὶ κατὰ ζώνας· πλὴν τούτων, ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὑδατολεκανῶν τῶν μεγάλων ποταμῶν, ἡ τῶν νήσων τῆς Εὐρώπης, τῶν λιμνῶν, τῶν θαλασσῶν, τῶν χερσονήσων, τῶν κυριωτέρων κόλπων καὶ τὸ πλάτος τῶν σπουδαιωτέρων πορθμῶν. Ἐν τέλει δὲ ὑπάρχει προσθήκη πινάκων τοῦ ἐμβαδοῦ εἰς χιλιόμετρα τῶν τραπεζίων, ἅτινα σχηματίζουσιν οἱ παράλληλοι μετὰ τῶν μεσημβρινῶν τῆς γῆνιου σφαίρας, ἀπὸ τῆς 30⁰ πλάτους μέχρι τῆς 80⁰. Οἱ πίνακες δὲ οὗτοι ὑπῆρξαν καὶ ἡ βάση τοῦ ὅλου ὑπολογισμοῦ τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου.

Κατὰ τὰς καταμετρήσεις τοῦ κ. **J. Strel-**

bitsky ἡ ἡπειρωτικὴ Ἑλλάς ἔχει ἔκτασιν ἐπιφανείας τετραγ. χιλιομέτρων 41749,1, ἡ νησιωτικὴ δὲ 10034,0. Τὸ ὅλον 51783,1. Εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ταύτην δὲν ὑπελόγησε καὶ τὴν τῶν προσαρτηθειῶν ἐπαρχιῶν, ἅτε μὴ ὄντος ἔτι πεπερατωμένου τοῦ κανονισμοῦ τῶν ὁρίων, ὅτε ἐξετέλει τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἐν ὑποσημείωσει ὁμως σημειοῖ ὅτι κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου καὶ τῶν χαρτῶν τῶν δημοσιευθέντων ὑπὸ τοῦ **Kiepert**, ἡ ἐπιφάνεια τῶν χωρῶν, αἵτινες ἀπεφασίσθη νὰ προσαρτηθῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπολογίζεται εἰς 12,380,4 τετρ. χιλ. ἐν Θεσσαλίᾳ, καὶ εἰς 1021,7 τετρ. χιλ. ἐν Ἠπείρῳ, προσηρηθήθησαν δὲ καὶ νῆσοι 9,7 τετρ. χιλ. Ἐπομένως ἐν ὅλῳ ἡ Ἑλλάς ἔχει ἔκτασιν ἐπιφανείας 65,194,9. τετραγ. χιλιομέτρων.

Κατὰ τὰς διοικητικὰς διαιρέσεις εἰς νομοὺς, ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ἐμβαδοῦ ἔχει ὡς ἐξῆς·

ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ

1) Ἀττικὴ καὶ Βοιωτία	τετρ. χιλ.	6062,7
Νῆσοι	»	243,5
Λίμναι	»	235,8
		<hr/>
		6542,0
2) Φθιώτις καὶ Φωκίς	»	6078,8
Νῆσοι	»	5,5
		<hr/>
		6084,3
3) Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία	»	7465,2
Λίμναι	»	117,0
		<hr/>
		7582,2

Ἐν γένει ἡ Στερεὰ Ἑλλάς ἔχει		
α) ἡπειρωτικὴν χώραν	τετρ. χιλ.	19,606,7
β) νησιωτικὴν	»	249,0
3) Λίμνας	»	352,8
		<hr/>
		202,085

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

4) Ἀχαΐα καὶ Ἥλις	τετρ. χιλ.	5074,8
Λίμναι	»	30,6
		<hr/>
		5105,4
5) Ἀργολίς καὶ Κορινθία	τετρ. χιλ.	4792,9
Νῆσοι	»	450,9
Λίμναι	»	39,2
		<hr/>
		5283,0
6) Ἀρκαδία	»	4301,0
7) Λακωνία	»	4218,2
Νῆσοι	»	21,7
		<hr/>
		4239,9